

Lausuntopyyntö

13.09.2022

VN/22704/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta kansalliseksi ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 (KISS2030)

Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) pyytää lausuntoja valmistelutyöryhmän luonnokseen kansallisesta ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuodelle 2030 (KISS2030).

Tausta

Maa- ja metsätalousministeriön johdolla, yhdeksän ministeriön yhteistyönä, valmistellaan uusi, vuoteen 2030 asti ulottuva kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma. Suunnitelma on osa ilmastolain mukaista suunnittelujärjestelmää.

Suomen kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman tavoitteena on vahvistaa ilmastomuutokseen sopeutumista edistämällä ilmatoriskien hallintaa ja ilmastokestävyyttä. Ilmasto muuttuu hillintätoimista huolimatta ja muutoksen vaikutukset ovat jo käynnissä. Siten hillinnän lisäksi ilmastomuutokseen sopeutuminen, eli ilmastomuutoksen vaikutusten ja seurausten ennaltaehkäisy, vähentäminen ja niihin varautuminen, sekä samalla yhteiskunnan ilmastokestävyyden vahvistaminen, on entistä tärkeämpää.

Suunnitelmassa esitetään visio ja kolme päämäärää, joita kohti sopeutumistyötä viedään pitkällä aikavälillä. Suunnitelma sisältää 24 tavoitetta ja politiikkatoimia, joiden avulla sopeutumista tämän vuosikymmenen aikana vahvistetaan.

Suunnitelman tavoitteet kattavat 12 teemaa, jotka liittyvät kansallisen tason strategiseen suunnitteluun, kokonaisturvallisuuteen ja yleiseen huoltovarmuuteen, ruokaturvaan, infrastruktuuriin ja rakennettuun ympäristöön, luonnonvarojen käyttöön ja luonnon monimuotoisuuteen, terveyteen ja helteisiin varautumiseen, kulttuuriperintöön ja –ympäristöön, alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallintaan, tietopohjaan, viestintään ja vuorovaikutukseen, kansainväliseen yhteistyöhön sekä seurannan ja arvioinnin kehittämiseen. Lisäksi suunnitelmassa tunnistetaan toimenpiteitä, jotka vaativat lisäselvityksiä ennen niiden toimeenpanon mahdollista käynnistämistä. Pääpaino on useaa hallinnonalaa koskevat tavoitteissa ja toimenpiteissä, ja samalla suunnitelma ohjaa myös tarkempaa sopeutumisen suunnittelua eri hallinnonaloilla.

Suunnitelma sisältää kunkin toimenpiteen osalta tiiviin kuvauksen sen toteuttamistavasta, ajoituksesta sekä rahoituksesta. Lisäksi suunnitelma sisältää mittareita, joiden avulla tavoitteiden ja toimenpiteiden edistymistä seurataan. Suunnitelman toimenpiteet velvoittavat

ensisijaisesti valtion viranomaisia ilmastolain mukaisesti. Toimenpiteiden yhteydessä tunnistetaan lisäksi muita keskeisiä toimeenpanon yhteistyötahoja, joiden osallistuminen on tärkeää suunnitelman toimeenpanon onnistumiseksi.

Valmisteluryhmää tukenut asiantuntijasihteeristö on tuottanut suunnitelmaluonnoksen taustaksi luonnoksen toimialakohtaisesta riski- ja haavoittuvuustarkastelusta sekä alueellisesta haavoittuvuustarkastelusta. Nämä tarkastelut on tiivistetty varsinaiseen suunnitelmaluonnokseen. Suunnitelmassa kuvataan, miten ilmasto Suomessa on jo muuttunut, miten se muuttuu erityisesti lähitulevaisuudessa, sekä millaisia riskejä ja haavoittuvuuksia ilmastomuutokseen liittyy. Tämän lisäksi Suomen ympäristökeskuksen johdolla valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan puitteissa laadittiin kokonaisarvio kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumispoliitiikan toimeenpanosta. Näitä hyödynnetään suunnitelman valmistelussa.

Suunnitelman valmistelu alkoi syksyllä 2021, ennen uuden ilmastolain (423/2022) voimaantuloa 1.7.2022. Uuteen ilmastolakiin kirjattujen siirtymäsäännösten nojalla suunnitelma on laadittu valmistelun alkaessa voimassaolevien säädösten eli nykyisellään kumotun ilmastolain (609/2015) edellytysten mukaisesti. Valmistelussa on kuitenkin mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon myös uuden ilmastolain (423/2022) mukaisia vaatimuksia.

Tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoja kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman 2030 ehdotusluonnokseen erityisesti seuraavista asioista:

1. Onko ehdotettu kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?
2. Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)
3. Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)
4. Näkemyksenne teemoista ja niihin sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
5. Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
6. Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?
7. Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?
8. Tarkemmat huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)
9. Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää toimittamaan lausunnot Lausuntopalvelun kautta, www.lausuntopalvelu.fi. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse ministeriön kirjaamoon.

Myös muut kuin alla Jakelu-kohdassa mainitut tahot voivat antaa lausunnon.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät Lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Mikäli et halua rekisteröityä palveluun, lausunnon voi lähettää myös sähköpostitse maa- ja metsätalousministeriön kirjaamoon (kirjaamo.mmm@gov.fi).

Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi maa- ja metsätalousministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti. Lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero Asia: VN/22704/2021. VAHVA-ministeriötä pyydetään ensisijaisesti antamaan lausunto lausuntopalvelu.fi:n kautta. Tämän lisäksi lausunto (vastaus) viedään VAHVAAan sille asialle, johon lausunto liittyy.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 14.10.2022.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat:

Karoliina Pilli-Sihvola 26.9.2022 asti
Erityisasiantuntija
karoliina.pilli-sihvola@gov.fi, p. 0295 162 100

Kirsi Mäkinen 26.9.2022 alkaen
Valmisteluryhmän puheenjohtaja
kirsi.makinen@gov.fi, p. 0295 162 104,

Mediatiedusteluihin vastaa:
Päivi Kari
Viestintäasiantuntija
paivi.kari@gov.fi, p. 0295 162 122

Linkit

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=MMM035:00/2021> - Valtioneuvoston Hankeikkuna (suomeksi)

<https://valtioneuvosto.fi/sv/projektet?tunnus=MMM035:00/2021> - Statsrådet projekt

Liitteet:

[Ehdotus Kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030-lausunnoille.pdf](#)
- Valmistelutyöryhmän ehdotus kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 - lausunnoille

[Arbetsgruppens utkast till den nationella planen för anpassning till klimatförändringen 2030.pdf](#) - Arbetsgruppens utkast till den nationella planen för anpassning till klimatförändringen 2030 - Begäran om utlåtande

[KISS2030-RiskiHaavoittuvuusTarkastelu-luonnos.pdf](#) - KISS2030 Selonteon taustaksi tehty ilmastonmuutoksen riski- ja haavoittuvuustarkastelu. Luonnos.

Risk- och sårbarhetsbedömning av klimatförändringar som utarbetats inom ramen för KISS2030. Utkast. (på finska)

[KISS2030-AlueellinenHaavoittuvuus-Luonnos.pdf](#) - KISS2030 Selonteon taustaksi tehty Ilmastonmuutokseen liittyvät alueelliset ominaispiirteet ja haavoittuvuudet Suomessa - raportti. Luonnos

Regionala särdrag och sårbarheter för klimatförändringar i Finland utarbetades som bakgrund till KISS2030. Utkast (på finska)

Jakelu:

Aalto yliopisto
Akaan kaupunki
Akava
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Allianssi ry
Ammattiliitto Pro
Amnesty Suomi
Anarâšah rs - Inarinsaamelaiset ry
Arctia Oy
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Baltic Sea Action Group
Brändö kommun
Business Finland
Changemaker
Cinia Oy

Climate Leadership Coalition
Climate Move
Destia Oy
Digita Oy
Eckerö kommun
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto
Elintarviketeollisuus ry
Energiateollisuus ry
Energiavirasto
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Erillisverkot
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
FEE Suomi
Finanssiala
Finavia Oy
Finferries Oy
FINGO
Fingrid
Finnair Oy
Finnpilot Oy
Finnwatch
Finnvera
Finströms kommun
Fintraffic
Forssan kaupunki
Fridays For Future Suomi
Föglö kommun
Gasgrid
Geologian tutkimuskeskus
Geta kommun
Greenpeace Suomi
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hammarlands kommun
Hangon kaupunki - Hangö stad
Hankasalmen kunta
Hanken Svenska Handelshögskolan

Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Helsingin yliopisto
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Huittisten kaupunki
Humppilan kunta
Huoltovarmuuskeskus
Hyrnsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hämeen ELY-keskus
Hämeen liitto
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupunki
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilmastopaneeli
Ilmastovanhemmat ry
Ilmatieteen laitos
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Ingå kommun - Inkoon kunta
Invalidiliitto
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen yliopisto
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Jomala kommun
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juankosken kaupunki
Juukan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylän yliopisto

Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuun ELY-keskus
Kainuun liitto
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskis stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
Kaupan liitto
Kaustisen kunta
KEHA-keskus
Keiteleen kunta
Kemianteollisuus
Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen liitto
Keskuskauppakamari
Kestävyyspaneeli
Kestävyyspaneeli
Keuruun kaupunki
Kihniön kunta
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kimitoö kommun - Kemiönsaaren kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki - Karleby stad

Kolarin kunta
Kolttien kyläkokous
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korsholm kommun - Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kotkan kaupunki
Kouvola kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kronoby kommun - Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuluttajaliitto
Kumlinge kommun
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuurojen liitto
Kuusamon kaupunki
Kymenlaakson Liitto
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Kökar kommun
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ELY-keskus
Lapin liitto
Lapin yliopisto
Lapinjärven kunta - Lappträsk kommun
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun - Luodon kunta
Laukaan kunta
Lemin kunta
Lemlands kommun
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Liedon kunta
Lieksan kaupunki
Liikenne- ja viestintäministeriö
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki - Lojo stad

Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Loviisan kaupunki - Lovisa stad
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Lumparlands kommun
Luomuliitto
Luonnonvarakeskus
Luontopaneeli
Luumäen kunta
Luvian kunta
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
Maan ystävät ry
Malax kommun - Maalahden kunta
Mariehamns stad
Marttaliitto
Marttilan kunta
Maskun kunta
Matkailu- ja ravintola-ala
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry
Metsähallitus
Metsäteollisuus ry
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
Moniheli ry
Motiva Oy
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta - Mörskom kommun
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Natur och Miljö
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nuorisovaltuustojen liitto
Nuorten Agenda 2030
Nuorten ilmastodelegaatit x 2
Nuorten ilmastodelegaatit x 2
Nurmeksens kaupunki

Nurmijärven kunta
Nykärlaby stad - Uusikaarlepyyn kaupunki
Näköammaisten liitto
Närpes stad - Närpiön kaupunki
Oikeusministeriö
OKV
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Oulun yliopisto
Outokummun kaupunki
Padajoen kunta
Paimion kaupunki
Paliskuntain yhdistys
Palta
Paltamon kunta
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Pedersöre kommun - Pedersören kunta
Pelkosenniemen kunta
Pellervon taloustutkimus
Pellon kunta
Perhon kunta
Pertunmaan kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan liitto
Pirkkalan kunta
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan liitto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki - Borgå stad
Posion kunta
Posti Oy

ProAgria keskusten liitto
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puolustuskiinteistöt
Puolustusministeriö
Puumalan kunta
Pyhtään kunta - Pyttis kommun
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Päijät-Hämeen liitto
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raision kaupunki
Rakennusliitto
Rakennusteollisuus RT ry
RAKLI ry
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Ristijärven kunta
Rovaniemen kaupunki
Ruokavirasto
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saamelaiskäräjät
Saarijärven kaupunki
Sahateollisuus ry
SAK
Sallan kunta
Salon kaupunki
Saltviks kommun
Sastamalan kaupunki
Satakunnan ELY-keskus
Satakuntaliitto
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta

Seinäjoen kaupunki
Senaatti-kiinteistöt
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisäministeriö
Sitra
Siuntion kunta - Sjundeå kommun
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
SOSTE - Suomen sosiaali ja terveys ry
Sotkamon kunta
Sottunga kommun
STTK ry
Sulkavan kunta
Sunds kommun
Suomen 4H-liitto ry
Suomen huolinta- ja logistiikkaliitto
Suomen Kiinteistöliitto
Suomen kuljetus ja logistiikka SKAL ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen luonnonsuojeluliitto
Suomen luontoliitto
Suomen metsäkeskus
Suomen Partiolaiset
Suomen Pelastusalan keskujärjestö - SPEK
Suomen Punainen Risti
Suomen saamelaisnuoret ry
Suomen saamelaisten keskusjärjestö ry
Suomen vesilaitosyhdistys
Suomen YK-liitto
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Suomen ympäristökeskus
Suomen ympäristöoikeustieteen seura SYS ry
Suomen yrittäjät
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Säteilyturvakeskus
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta

Tammelan kunta
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto
TEK
Teknologian tutkimuskeskus VTT
Teknologiateollisuus
Teollisuusliitto
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Tilastokeskus
Tl. Kosken kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Traficom
Tunne ry
Turun kaupunki - Åbo stad
Turun yliopisto
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan liitto
Uuraisten kunta
Uusikaupunki
Vaaan kunta
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vaasan yliopisto
Valkeakosken kaupunki
Valtimon kunta
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
Valtioneuvoston kanslia
Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV)
Valtiovarainministeriö
Vanhusasiavaltuutettu
Vanhustyön keskusliitto
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen liitto
Vehmaan kunta
Vesannon kunta

Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
VR
WWF
Vårdö kommun
Väylävirasto
Vörå kommun - Vöyrin kunta
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
YK-nuoret
Yleisradio
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ympäristöministeriö
Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry
Ypäjän kunta
Åbo Akademi
Ålands landskapsregering
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?
2. Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)
3. Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)
4. Näkemyksenne teemasta 'Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
5. Näkemyksenne teemasta 'Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
6. Näkemyksenne teemasta 'Ruoka- ja ravitsemusturva' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
7. Näkemyksenne teemasta 'Infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
8. Näkemyksenne teemasta 'Kuivuusriskien hallinta, luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
9. Näkemyksenne teemasta 'Terveysten suojeleminen ja edistäminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
10. Näkemyksenne teemasta 'Kulttuuriperinnön ja –ympäristön suojeleminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?
11. Näkemyksenne teemasta 'Alue- ja kuntatason ilmastoriskien hallinta' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

12. Näkemyksenne teemasta 'Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

13. Näkemyksenne teemasta 'Viestintä ja vuorovaikutus' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

14. Näkemyksenne teemasta 'Kansainvälinen yhteistyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

15. Näkemyksenne teemasta 'Sopeutumisen seuranta ja arviointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

16. Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

17. Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

18. Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

19. Tarkemmat huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)

20. Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

Granholm Heikki
Maa- ja metsätalousministeriö

Mäkinen Kirsi

